

Utlåtande 2016:107 RI (Dnr 106-534/2015)

Ta fram strategi för hur förvaltningar och bolag kan flytta till ytterstaden

Motion (2015:13) av Lotta Edholm (L)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:13) av Lotta Edholm (L) om att Ta fram strategi för hur förvaltningar och bolag kan flytta till ytterstaden anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Lotta Edholm (L) föreslår i en motion att kommunstyrelsen tillsammans med Stockholms Stadshus AB ska få i uppdrag att ta fram en strategi och en konkret tidplan för hur stadens förvaltningar och bolag kan genomföra flyttar från innerstad till ytterstad.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har underremitterat till dotterbolagen AB Stockholmskem och AB Stokab.

Stadsledningskontoret anser att en särskild strategi och konkret tidplan enligt förslaget inte tillför något ytterligare utöver det arbete som redan pågår.

Arbetsmarknadsnämnden anser att det är viktigt att stadens verksamheter finns i närheten av medborgarna. Nämnden menar att närheten till nämndens målgrupper är en förutsättning för att uppnå nämndens och kommunfullmäktiges mål.

Fastighetsnämnden konstaterar att utlokalisering av Stockholms stads förvaltningar till ytterstaden bland annat är viktigt för att skapa fler arbetsplatser och ett större konsumtionsunderlag i ytterstaden och för att stärka bilden av att alla delar av Stockholm är attraktiva ställen att verka på och investera i.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positiv till att såväl företag som statliga och kommunala myndigheter flyttar från innerstaden till ytterstaden.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att förslaget är positivt och att det ligger väl i linje med kommunfullmäktiges intentioner om att forma ett Stockholm som håller samman.

Älvsjö stadsdelsnämnd är positiv till att fackförvaltningar och bolag flyttar ut från innerstaden, men anser att de i första hand lokaliseras i lägen med goda kommunikationer, företrädesvis i ytterstadens utpekade tyngdpunkter.

Stockholms Stadshus AB bedömer sammantaget att koncernens bolag verkar i den inriktning som motionären föreslår.

Mina synpunkter

I år och åren framöver kommer Stockholm Vatten AB flytta till Ulvsunda och AB Stockholmshem till Skärholmen. Tekniska nämndhuset kommer att koncentreras till Klamparen 7, dit också fastighetskontoret kommer att flytta och därmed frigöra det så kallade Kanalhuset till en möjlig skola för barnen på Kungsholmen. Bostadsförmedlingen i Stockholm AB kommer att omlokaliseras till annan plats.

Att flytta över Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning till eller intill Tensta centrum är av högsta prioritet. Det är viktigt att stadens förvaltningar placeras i kollektivtrafiknära lägen som är lätta att nå både för stadens invånare och medarbetare. Just nu utreds ett par alternativa lösningar men ett konkret förslag kommer att presenteras under året.

För utbildningsförvaltningens Tenstalokalisering har hyresförhandlingar pågått under nästan ett års tid utan att det har gått att komma överens om rimliga hyresvillkor. Därmed har heller inget hyresavtal kunna skrivas. En lokalisering på Kämpingeskolan valdes bort på grund av stora kostnader samt

att ett mer centrumnära läge efterfrågades. Nu arbetar Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) med inriktningen att behålla Kämpingeskolan som skollokal, mot bakgrund av kraftigt ökande elevantal åren framöver.

Vad gäller utbildningsförvaltningen har vi istället gjort en omstart i utredningen av utbildningsförvaltningens framtida lokalisering liksom för Bostadsförmedlingen. En förutsättningslös analys kommer då ske av möjliga lokaliseringalternativ i Söderort, Västerort men även om utbildningsförvaltningen ska ligga kvar på nuvarande plats. Huvudinriktningen för utredningen är att åstadkomma attraktiva lokaler för dessa viktiga verksamheter, goda möjligheter för kommunikation och transporter till och från arbetsplatsen samt lokaler som kostnadsmässigt är på en rimlig nivå.

AB Stokab har på sitt styrelsemöte den 9 maj 2016 beslutat om en inriktning att flytta till området kring Globen/slakthusområdet. Beslutet om lokalisering av våra verksamheter måste grunda sig på hur detta påverkar verksamheten. En flytt av AB Stokab till norra Järva var av verksamhetsskäl inte en bra lösning då bolaget försörjer samhällskritiska funktioner och har krav att verksamheten ständigt måste fungera. AB Stokab måste, för att klara sitt uppdrag, kunna nå strategiskt viktiga lägen med flera alternativa vägar som har god framkomlighet. En flytt till norra Järva skulle försämra möjligheten att säkerställa AB Stokabs särskilda säkerhetskrav och göra det svårare att uppfylla kraven på att näten ständigt måste fungera. En flytt skulle också påverka kundservicen negativt, öka kostnaden väsentligt för transporter och därmed verksamhetens miljöpåverkan då transportarbetet beräknas öka i stor omfattning för AB Stokab och dess kunder.

Arbetet med att flytta förvaltningar och bolag till ytterstaden har hög prioritet. Vi kommer dock vara noga med att lokaliseringar ska vara bra för verksamheterna, ha rimliga hyror och goda kollektivtrafiklägen. Vi ska inte heller peka ut platser på ett alltför avgränsande sätt för att därigenom skapa ett bättre förhandlingsläge och en större flexibilitet. Förutsättningarna för staden att förhandla rimliga hyresvillkor kan alltså förbättras om det finns utrymme för ett flexibelt agerande utan låsningar i tidiga skeden. Normalt betraktas staden som en stabil och säker hyresgäst på hyresmarknaden och möjligheten att utnyttja denna fördel underlättas om olika lokaliseringalternativ kan förhandlas med flera fastighetsägare samtidigt. Det är viktigt med en ansvarsfull process när viktiga frågor som rör bra arbetsvillkor för stadens anställda, rimliga lokalkostnader samt ambitionen att få en god spridning av stadens förvaltningar i hela staden, ska förenas.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2015:13) om att ta fram strategi för hur förvaltningar och bolag kan flytta till ytterstaden

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Joakim Larsson och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:13) av Lotta Edholm (L) om att ta fram strategi för hur förvaltning och bolag kan flytta till ytterstaden bifalls.
2. Därutöver anføres följande.

Redan 2013 fattade vi i den dåvarande alliansmajoriteten beslut om att flytta ut ett antal av Stockholms stads förvaltningar från innerstaden till ytterstadsdelar. Syftet var att skapa fler arbetsplatser och att bidra till ett större konsumtionsunderlag i ytterstadsdelar som präglades av brist på arbetsplatser.

Trots många fina ord om att detta arbete är prioriterat och fortgår har Socialdemokraterna, utan att fatta några formella beslut, avbrutit utbildningsförvaltningens flytt till Tensta. Stokabs flytt till Kista blir inte av, och med en stor dos nyspråklighet svarar borgarrådet Wanngård att Tekniska nämndhuset kommer koncentreras till Klamparen 7 – alltså ligga kvar i absolut innerstadsläge på Fleminggatan 4 på Kungsholmen.

Anledningen till att flera flyttar ställs in är enligt finansborgarrådets svar är att läget inte är tillräckligt bra och kollektivtrafiknära. Det är svårt att tolka detta på något annat sätt än att Socialdemokraterna helt enkelt tycker att ytterstaden inte är en tillräckligt attraktiv plats för stadens förvaltningar och bolag.

Om majoriteten menar allvar med sin paroll om att Stockholm ska hålla samman så bör de börja med att prioritera beslut som säkert skapar fler jobb och mer tillväxt och utveckling i ytterstaden. De allra mest självklara av dessa är att flytta ut stadens egna förvaltningar och bolag.

Som flertalet av remissinstanserna konstaterar i sina tjänsteutlåtanden finns det många fördelar med att flytta stadens förvaltningar och kontor från innerstaden till ytterstaden. Lokaler är, näst efter löner, stadens största kostnadspost och därmed finns det ett rakt ekonomiskt skäl att i första hand söka lokaler utanför innerstadens dyra adresser.

Mot den bakgrunden framstår argumentet om att ”större flexibilitet” behövs av ekonomiska skäl när det kommer till att välja nya platser i ytterstaden mest som ett skäl att fortsätta utreda saken i all oändlighet. Än så länge verkar denna stora

flexibilitet främst leda till att planerade flyttar avbryts och att förvaltningarna och bolagen blir kvar i innerstaden.

Vi anser att frågan om att flytta ut förvaltningar och bolag från innerstaden till ytterstaden är en mycket viktig strategisk fråga för hela Stockholms stad. Därför vill vi ha en konkret strategi för att säkerställa att det faktiskt blir flyttar och inte bara ord. Motionen om att ta fram en strategi för hur förvaltningar och bolag kan flytta till ytterstaden bör därför tillstyrkas.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:13) av Lotta Edholm (L) om att Ta fram strategi för hur förvaltningar och bolag kan flytta till ytterstaden anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 1 juni 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Markus Nordström (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Jonas Naddebo (C) och Erik Slottnér (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Lotta Edholm (L) föreslår i en motion att kommunstyrelsen tillsammans med Stockholms Stadshus AB ska få i uppdrag att ta fram en strategi och en konkret tidplan för hur stadens förvaltningar och bolag kan genomföra flyttar från innerstad till ytterstad. Motionären uppfattar att en planerad flytt av AB Stokab till Kista har avbrutits och anser att staden måste fortsätta det påbörjade arbetet att flytta ut förvaltningar och bolag till ytterstaden. Att bryta med den linjen skulle skicka en signal att Stockholms ytterstadsdelar inte är attraktiva nog för att bolag och förvaltningar ska investera där.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har underremitterat till dotterbolagen AB Stockholmshem och AB Stokab.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 maj 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen beslutade den 6 februari 2013 i ärendet ”Effektivisering av stadens administrativa lokaler” (dnr 308-1345/2012) om en inriktning för att flytta ett antal utpekade förvaltningar och bolag från centrala lägen i staden till ytterstaden. Syftet var bland annat att stärka lokala centrum i ytterstaden med fler arbetsplatser. Planeringen för Tekniska nämndhuset berördes inte eftersom den processen sedan tidigare hanterats som ett separat projekt. Följande nämnder och bolag omfattades:

- Kulturnämnden
- Utbildningsnämnden
- Socialnämnden
- Äldrenämnden
- Överförmyndarnämnden
- AB Stokab
- Stockholm Vatten AB

- AB Stockholmshem

Kommunfullmäktiga har i budget 2015 och 2016 slagit fast att arbetet med att flytta ut stadens förvaltningar och bolag ska fortsätta. Inom ramen för målet att Stockholm är en stad som håller ihop, med trygga och levande stadsdelar, kan dessa flyttar även bidra och bli en del av den stadsövergripande strategi för levande lokala centrum som ska färdigställas under 2016.

Lokaler är en stor utgiftspost och binder samtidigt mycket kapital i tid och rum. Bortsett från entreprenader så är lokaler stadens näst största kostnad efter personalkostnader. Stadens hyreskostnader uppgår brutto till totalt 4,0 miljarder kronor per år. Knapp 7 procent av denna kostnad, 270 miljoner kronor, avser verksamhetsområde 0, *Politisk verksamhet och gemensam administration*. En fjärdedel av verksamhetsområdets kostnader, 67 miljoner kronor, träffar kommunstyrelsen.

Begreppet administrativa lokaler är i detta sammanhang liktydigt med de olika förvaltningarnas och bolagens huvudkontor. Sedan beslutet att flytta ett antal förvaltningar och bolag har mycket hänt. Hittills har kulturnämnden, socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden flyttat till nya lokaliseringar i ytterstaden. Inom bolagssektorn har Stockholm Vatten AB flyttat till Ulvsunda och Micasa Fastigheter i Stockholm AB har på eget initiativ flyttat till Husby. Konkreta planer finns för AB Stockholmshem att flytta till Skärholmens centrum. AB Stokab studerar olika alternativ för en omlokalisering och genomför för närvarande kompletterande utredningar för att bland annat säkerställa att den tekniska infrastrukturen klaras.

Kvarvarande flyttar av huvudkontor till ytterstaden enligt det ursprungliga förslaget är vad gäller antalet förvaltningar och bolag relativt begränsade även om det för utbildningsnämndens del handlar om relativt många arbetsplatser. En särskild strategi och konkret tidplan för ändamålet tillför enligt kontoret inget ytterligare utöver det arbete som redan pågår. Kontoret anser att strategier och policys för stadens lokalhållning måste ha en större träffbild och omfatta fler verksamhetsområden för att vara ändamålsenliga. En stadsövergripande fastighets- och lokalpolicy ska därför tas fram under 2016.

Utan att ge avkall på vikten att det fortsatta arbetet med att flytta förvaltningar och bolag till ytterstaden har hög prioritet eftersträvar stadsledningskontoret generellt att rekommendationer eller central styrning om flyttar till en speciell plats, vid en viss tidpunkt, inte ska vara allt för precisa. Speciellt gäller detta om kontorslokaler för ändamålet ska hyras på marknaden. Erfarenheten har visat att förutsättningarna för staden att förhandla rimliga hyresvillkor kan förbättras om det finns utrymme för ett flexibelt agerande utan låsningar i tidiga skeden. Normalt betraktas staden som en stabil och säker hyresgäst på hyresmarknaden och möjligheten att utnyttja denna fördel, så att det ger avtryck i hyresvillkoren, underlättas om olika lokaliseringalternativ kan förhandlas parallellt med flera fastighetsägare samtidig. Stadsledningskontorets förslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att motion (2015:13) av Lotta Edholm (FP) anses besvarad med vad som

anförts ovan.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2015 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Reservation anfördes av Gulan Avci (L), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 augusti 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Ett av stadens inriktningsmål är en sammanhållen stad. Arbetsmarknadsförvaltningen är av uppfattningen att en viktig del i att uppnå målet är att öka antalet arbetsplatser i områden som idag har en låg arbetsplatskvot. Fler arbetsplatser i områden som idag har få bidrar till levande stadsdelar, förbättrar möjligheterna för det lokala näringslivet och samhällsservice. Staden är en stor arbetsgivare och har möjlighet att bidra till fler arbetsplatser i områden som idag har ett underskott. Att fler förvaltningars och bolags huvudkontor finns i stadens förorter ser arbetsmarknadsförvaltningen som positivt och bidrar till en sammanhållen stad.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser också att det är viktigt att stadens verksamheter finns i närheten av medborgarna. Till exempel finns arbetsmarknadsnämndens verksamheter representerade i både söderort och västerort. Närheten till nämndens målgrupper är en förutsättning för att uppnå nämndens och kommunfullmäktiges mål.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2015 att godkänna och överlämna fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Henrik Sjölander m.fl. (M) och Helena Eklund (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Per Ankersjö (C) som instämde i förslag till beslut från Henrik Sjölander m.fl. (M) och Helena Eklund (L).

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 juni 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Lokaler är, näst efter löner, stadens största kostnadspost. Även om en flytt alltid är förknippad med olika transaktionskostnader; flyttkostnader, produktionsbortfall, kostnader för nyanskaffning av möbler, inredning, utrustning med mera, så är kontorets uppfattning att sådana tillfälliga kostnader ofta kan försvaras genom lägre lokalkostnader räknat per arbetsplats vid en ny etablering. De lokaler som tomställs med attraktivt läge kan användas till annat och därigenom stärka stadens ekonomi och uppnå andra mål staden har, som till exempel fler bostäder.

Fastighetskontoret konstaterar att utlokalisera Stockholms stads förvaltningar till ytterstaden därtill är viktigt för att skapa fler arbetsplatser och ett större konsumtionsunderlag i ytterstaden, och för att stärka bilden av att alla delar av Stockholm är attraktiva ställen att verka på och investera i. För fastighetskontorets vidkommande är det framförallt arbetet med lokalisering av utbildningsförvaltningen till nya lokaler i Tensta, samt de tekniska förvaltningarnas behov av nya lokaler där två parallella utredningar nu pågår.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2015 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Mia Päärne m.fl. (S), Ahmet Music m.fl. (MP), Leo Ahmed (V) och Burhan Yildiz (L), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 juni 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till att såväl företag som statliga och kommunala myndigheter flyttar från innerstaden till ytterstaden. Kulturförvaltningens flytt till Rinkeby under 2014 är ett exempel och Micasas flytt till Husby under 2015 ett annat. Det är förvaltningens uppfattning att en blandning av bostäder och arbetsplatser är att föredra, eftersom det bidrar till en levande stadsmiljö. Förvaltningen bedömer att detta beaktas i pågående ny- och ombyggnadsprojekt i stadsdelsområdet. Ett exempel på detta utgör den pågående ombyggnaden av Rinkebystråket, som blir en ny handelsplats med arbetsplatser i bostadsområdet.

Staden organiserar ett fyrtiotal fackförvaltningar, bolag och stiftelser, varav cirka trettio med i storleksordningen 3 000 anställda i huvudsak är lokaliserade i innerstaden. Förvaltningen saknar underlag för att göra en helhetsbedömning av lämpligheten av en omflyttning av nämnda anställningar från innerstaden till ytterstaden. Om kommunfullmäktige vid en samlad bedömning skulle finna det lämpligt att förlägga en del av dessa 3 000 arbetstillfällen utanför Stockholms innerstad, anser stadsdelsförvaltningen att centralt förlagda förvaltningar och bolag med få brukarbesök i första hand bör komma ifråga för lokalisering till ytterstaden.

Vidare anser förvaltningen att staden lämpligen bör överväga att omlokalisera arbetstillfällena till de stadsdelar inom ytterstaden, till exempel inom Rinkeby-Kista stadsdelsområde, som har goda kommunikationslägen och samtidigt är underförsörjda på arbetsplatser. Ytterligare arbetsplatser i ytterstaden gagnar servicenäringsen i dessa områden.

Eftersom förvaltningen saknar underlag för att göra en helhetsbedömning, avstår förvaltningen från att ta ställning till om det krävs att staden i särskild ordning fattar beslut om en strategi för hur stadens förvaltningar och bolag kan flytta från innerstad till ytterstad. Förvaltningen kan samtidigt notera att viss utflyttning redan är genomförd och att ytterligare sådan planeras.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2015 att ställa sig positiva till att kommunstyrelsen, tillsammans med Stockholms Stadshus AB, får i uppdrag att ta fram en strategi och konkret tidplan för hur stadens förvaltningar och bolag kan genomföra flyttar från innerstad till ytterstad.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Jan Jönsson, m.fl. (L), Elisabeth Johnson, m.fl. (M) och Erik Sihlberg (C), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 augusti 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Skärholmens stadsdelsnämnd är en av tre stadsdelsnämnder som har fått motion (2015:13) på remiss och därmed möjlighet att lämna synpunkter på motionärens förslag. Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget, att ta fram en strategi och konkret tidplan för hur stadens förvaltningar och bolag kan genomföra flyttar från innerstad till ytterstad, är positivt. Att arbeta för att fler verksamheter flyttar till Skärholmens stadsdelsnämndsområde ligger väl i linje med kommunfullmäktiges intentioner om att forma ett Stockholm som håller samman. Redan i budget 2014 beslutade kommunfullmäktige att AB Stockholmshem skulle utreda, planera och genomföra en omlokalisering av bolagets huvudkontor till Skärholmen. Stadsdelsförvaltningen ser fram emot att detta beslut verkställs. Flera andra bolag och fackförvaltningar har verkställt sina flyttar till ytterstadsområden och utgör goda exempel på att det finns samarbetsmöjligheter vad gäller verksamhet och lokaler.

I jämförelse med Stockholms stad i stort har få nya bostäder byggts i Skärholmens stadsdelsnämndsområde de senaste åren. Under 2014 och 2015 har stadsdelsförvaltningen dock märkt av ett ökat intresse för nybyggnation i stadsdelsnämndsområdet, vilket är mycket positivt. Stadsdelsnämndsområdet behöver växa för att ett bredare service- och kulturutbud ska kunna utvecklas och för att på ett

tydligare sätt kunna hänga samman med den övriga staden. Stadsdelsförvaltningen ser positivt på om fler myndigheter och förvaltningar flyttar sina verksamheter till Skärholmens stadsdelsnämndsområde. Ett ökat bostadsbyggande och fler arbetstillfällen, genom till exempel flytt av offentliga verksamheter till stadsdelsnämndsområdet, ökar attraktiviteten och ger förutsättningar för ett ökat konsumtionsunderlag för näringslivet i området.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2015 att överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Jan Bressler (L) och Johan Nilsson m.fl. (M), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Älvsjö stadsdelsförvaltning har i flera remissvar uttryckt behovet av fler arbetsplatser i söderort. När Ericsson och Tieto Enator flyttade från Älvsjö försvann många arbetsplatser. Många kontor stod tomma under flera år och nya planer tog form. Tieto Enators kontor håller på att byggas om till studentbostäder. En del av Ericssons kontor kommer att rivas för att ge plats för nya bostäder. De nyare Ericsson-kontoren utmed Älvsjövägen blir kvar som arbetsplatser och där har flera olika företag flyttat in. En av de första som flyttade in var idrottsförvaltningen som utlokaliserades från Kungsholmen. Nu finns inte många tomma kontor kvar i Älvsjö, förutom de som ska rivas. Däremot finns mycket ledig kontorskapacitet i andra delar av söderort.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 4 juni 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Underremiss

Stockholmshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholmshems inställning till att flytta ut förvaltningar och bolag till ytterstaden är positiv och bolaget anser den egna kommande flytten vara ett av de viktigaste uppdragen de kommande åren. Enligt kommunstyrelsens beslut från 2013 ska Stockholmshems huvudkontor lokaliseras till Skärholmen och bidra till att stadsdelen

utvecklas till en tyngdpunkt i regionen. Som en följd av detta genomfördes under 2013-2014 ett arbete med att ta fram en vision och ett koncept för det nya huvudkontoret och möjliga externa samarbeten för att öka antalet arbetstillfällen ytterligare i stadsdelen

Enligt ägardirektiven i budgeten för 2015 ska Stockholmsshems utreda, planera och genomföra en omlokalisering av bolagets huvudkontor till Skärholmen under perioden 2015-2017. Under våren 2015 har en projektorganisation, som ska driva det operativa arbetet med att planera, kravställa och genomföra en flytt, skapats och bemannats och arbetet har påbörjats. I projektet ingår även ett samarbete med Stadsteatern, SISAB och andra externa parter för att bidra till utveckling i stadsdelen. Utvecklingen ska vara till gagn för bolagets hyresgäster, övriga boende, förenings- och kulturliv, företagare och besökare i stadsdelen. För detta ändamål har ett särskilt delprojekt för stadsdels-utveckling initierats inom ramen för arbetet med flytten till Skärholmen.

Avslutningsvis anser Stockholmshem för sin egen del ha erhållit ett tydligt direktiv med tillhörande tidplan för genomförandet av flytten till Skärholmen.

Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

En flytt av Stokab är komplicerad och kräver bl.a. investeringar för etablering av tekniska installationer i avsikt att säkra driften av nätet. Detta är kostsamt och en flytt bör därför genomföras så att en långsiktig och hållbar lokallösning kan säkerställas. Stokabs fibernät måste ständigt fungera, dygnet runt årets alla dagar, så att inte samhällskritiska funktioner äventyras. Det handlar således inte bara om en flytt för ett 90-tal anställda, utan främst om en flytt där staden verkar för säkra elektroniska kommunikationstjänster för stockholmarna och för ett dynamiskt näringsliv. En inriktning av Stokabs verksamhet med utgångspunkt från lokaliseringsort skulle motverka de möjligheter det öppna och konkurrensneutrala fibernätet skapar, då en sådan inriktning riskerar göra avkall på säkerheten vilket skulle kunna få ödesdigra följder. En omlokalisering måste därför utredas och planeras med omsorg.

Koncernledningens synpunkter

Sedan kommunstyrelsen beslut den 6 februari 2013 i ärendet ”Effektivisering av stadens administrativa lokaler”, om en inriktning för att flytta ett antal utpekade förvaltningar och bolag med ca 1 500 arbetstillfällen från centrala lägen i staden till ytterstaden har flera åtgärder enligt denna inriktning vidtagits. De bolag som särskilt angavs i kommunstyrelsens beslut den 6 februari 2013 som lämpliga att pröva att flytta sina respektive huvudkontor till ytterstaden var Stokab, Stockholm Vatten och Stockholmshem. Utöver dessa har Micasa Fastigheter, på eget initiativ, flyttat till Husby och tillfört området ca 75 arbetstillfällen.

Samtliga bolag som identifierats för omlokalisering har genomfört åtgärder med mål att göra en omlokalisering. Stockholm Vatten kommer flytta till Ulvsunda med ca 270 anställda vid årsskiftet 2015/2016.

Stokabs styrelse behandlade i mars månad en första delrapport och beslutade att gå

vidare med det fortsatta arbetet beträffande planer för en omlokalisering där tre alternativa lägen utanför stads kärnan utreds som lämpliga för en långsiktig etablering. Bolagets styrelse bedöms få möjlighet att fatta inriktningsbeslut under 2015. På grund av stora tekniska installationer och en planering för kontinuitet och driftsäkerhet under en flytt krävs en noggrann planering för en långsiktig och hållbar lokallösning.

Stockholmshems uppdrag är att utreda, planera och genomföra en omlokalisering av huvudkontoret till Skärholmen. Arbetet sker i samverkan med SISAB och Stadsteatern, som har lokaler som kan prövas för ändamålet och en omlokalisering kräver därför även samverkan med utbildningsnämnden. I och med att flera parter är inblandade krävs viss planeringshorisont, men arbete pågår.

Koncernledningen kan konstatera att de omlokaliseringar som genomförs under 2015 medför ytterligare ca 340 arbetstillfällen i ytterstaden. Koncernledningen anser att stadens bolag på detta sätt, genom handling visar att även lägen utanför innerstaden är attraktiva för företagsetableringar.

De flyttar av koncernens bolag som ännu inte genomförts, vilka omfattar ca 390 arbetstillfällen, har visat sig kräva längre planering, dels på grund av komplexa logistiska och tekniska förutsättningar samt samverkan med flera inblandade parter. Utifrån ovan redovisat arbete har dock åtgärder vidtagits för att komma vidare med omlokaliseringsplanerna, som ligger i linje med inriktningen kommunstyrelsens beslut.

Sammantaget bedömer koncernledningen att koncernens bolag verkar i den inriktning som motionären Lotta Edholm (L) föreslår.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Gulan Avci (L) enligt följande.

3. Att rekommendera kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.
4. Att därutöver anför följande.

Stockholms stad måste fortsätta flytta ut förvaltningar och bolag till ytterstaden. En levande och välfungerande stad förutsätter att alla stadsdelar har en bra blandning av bostäder och arbetsplatser. Genom att flytta ut stadens verksamheter minskar lokalkostnaderna och underlaget för service och verksamheter ökar i ytterstadens stadsdelar. Det blir också möjligt att omvandla tomställda lokaler i innerstaden till bostäder.

Tyvär har majoriteten gett en bild av att man inte prioriterar ytterligare förvaltningsflyttar. Sedan motionen inlämnades har kommunfullmäktige behandlat en interpellation från Folkpartiet om en konkret tidsplan för flytten av ytterligare förvaltningar och bolag. Den styrande majoriteten är inte beredd att prestera någon sådan tidsplan. Den oundvikliga konsekvensen blir att detta arbete tappar fart. Att flytta förvaltningar och bolag sker inte av sig självt utan kräver ett aktivt ledarskap och en tydlig strategi. Därför anser vi att motionen bör bifallas.

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Henrik Sjölander m.fl. (M) och Helena Eklund (L) enligt följande.

- 1 Att bifalla motionen
- 2 Att därutöver anföras:

Som kontoret tydligt konstaterar i sitt tjänstutlåtande finns de många fördelar med att flytta stadens förvaltningar och kontor från innerstaden till ytterstaden. Lokaler är, näst efter löner, stadens största kostnadspost och därmed finns det ett rakt ekonomiskt skäl att i första hand söka lokaler utanför innerstadens dyra adresser.

Rent konkret innebär lägre lokalkostnader att resurser frigörs för själva verksamheterna. Mer pengar till kultur i kulturnämnden, mer pengar till äldre i äldrenämnden, mer pengar till fiber i Stokab.

Det andra viktiga ekonomiska skälet är att man, genom att flytta arbetsplatser till andra stadsdelar, stärker den lokala efterfrågan på varor och tjänster. Vilket i sin tur skapar en positiv spiral för lokal ekonomisk tillväxt, fler jobb och en mer levande miljö. En strategi för omlokalisering kan alltså vara ett konkret och kraftfullt verktyg för att utveckla stadsdelar med sämre ekonomi och arbetsmarknad.

Den röd-grön-rosa stadshusledningen med parollen ”ett Stockholm som håller samman” väljer obegripligt nog att avbryta den utflyttning som påbörjades under alliansens ledning. Den politiska makten har man använt till att avbryta Stokabs flytt och till att börja utreda om tekniska nämndhuset ska bli kvar i sina lokaler på Kungsholmen. Det är varken jämställt eller jämlikt.

Slutligen öppnar myndighetsflyttar också upp möjligheten för att bygga bostäder där det förut var kontor i centrala lägen. Vi har för få bostäder i city och för lite arbetsplatser i flera stadsdelar. Ur det perspektivet blir det ännu mer svårförståeligt att inte ha en strategi för att flytta stadens arbetsplatser till ytterstaden.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Mia Päärne m.fl. (S), Ahmet Music m.fl. (MP), Leo Ahmed (V) och Burhan Yildiz (L), enligt följande.

Det är viktigt att Stockholms olika stadsdelar har förutsättningar att erbjuda sina invånare olika funktioner. Bra och varierande bostäder är kanske det viktigaste. Men en stadsdel ska vara levande under dygnets alla timmar. Då krävs att där också finns arbetsplatser och service av olika slag. För att knyta samman stadsdelarna behövs fungerande kommunikationer som gör att t.ex. arbetsresor inte tar för lång tid. Det senare underlättas nu bl.a. genom den tunnelbaneutbyggnad som sker.

Ett välfungerande serviceutbud i stadsdelen häver att det finns ett tillräckligt kundunderlag. Då är det viktigt att det förutom bostäder också finns arbetsplatser som ökar dagbefolkningen.

Vi välkomnar att förvaltningar och bolag flyttas till ytterstaden. För att det ska lyckas måste staden vid allt planeringsarbete också inkludera tillkommande lokalbehov för näringsliv och kommun. Planerna måste således säkerställa att det finns attraktiva lokaler för verksamheter

som föreslås flytta från inner- till ytterstad. En strategi för detta arbete kan vara en väg att gå. Framtagandet av den får dock inte innebära att planering för flyttning av verksamheter avstannar under den tid det tar att utarbeta en strategi.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Jan Jönsson, m.fl. (L), Elisabeth Johnson m.fl. (M) och Erik Sihlberg (C) enligt följande.

Vi välkomnar stadsdelsförvaltningens positiva inställning till motionens förslag om staden ska ta fram en strategi för hur förvaltningar och bolag kan flytta till ytterstaden.

Vi noterar samtidigt att de rödgrönrosa partierna pratade mycket om denna fråga före valet, men efter valet röstade ner förslag om att möjliggöra för bland annat Diskrimineringsombudsmannen att flytta till Skärholmen. Även i Kommunfullmäktige har den rödgrönrosa majoritetens borgarråd visat en förvånande passivitet när det gäller att

trycka på sina partikamrater i regeringen för att flytta ut myndigheter till andra orter än Stockholms innerstad.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Bressler (L) och Johan Nilsson m.fl. (M) enligt följande.

1. Att rekommendera kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Att därutöver anför följande.

Stockholms stad måste fortsätta flytta ut förvaltningar och bolag till ytterstaden. En levande och välfungerande stad förutsätter att alla stadsdelar har en bra blandning av bostäder och arbetsplatser. Genom att flytta ut stadens verksamheter minskar lokalkostnaderna och underlaget för service och verksamheter ökar i ytterstadens stadsdelar. Det blir också möjligt att omvandla tomställda lokaler i innerstaden till bostäder.

Tyvär har majoriteten gett en bild av att man inte prioriterar ytterligare förvaltningsflyttar. Sedan motionen inlämnades har kommunfullmäktige behandlat en interpellation från Folkpartiet om en konkret tidsplan för flytten av ytterligare förvaltningar och bolag. Den styrande majoriteten är inte beredd att prestera någon sådan tidsplan. Den oundvikliga konsekvensen blir att detta arbete tappar fart. Att flytta förvaltningar och bolag sker inte av sig självt utan kräver ett aktivt ledarskap och en tydlig strategi. Därför anser vi att motionen bör bifallas.